

สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นว่าด้วย

การเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพกลุ่มแรงงานข้ามชาติ

๘ มิถุนายน ๒๕๖๕

การเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพกลุ่มแรงงานข้ามชาติ

แรงงานข้ามชาติต้องได้รับการคุ้มครองสิทธิด้านสุขภาพ โดยการมีหลักประกันสุขภาพที่เข้าถึงและได้รับบริการอย่างเป็นธรรมโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ ทั้งนี้ ให้มีการกำหนดนโยบายสาธารณะและมาตรการสนับสนุนด้านต่างๆ ที่ชัดเจนโดยบูรณาการในแผนพัฒนาประเทศ

สมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นได้พิจารณารายงาน เรื่อง การเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ^๑

คำนึงถึง ว่าธรรมนูญการอนามัยโลก ค.ศ. ๑๙๔๖ ระบุว่าสิทธิด้านสุขภาพคือการบรรลุผลลัพธ์ทางสุขภาพตามมาตรฐานสูงสุด โดยปฏิญญาสากลสิทธิมนุษยชน ค.ศ. ๑๙๔๘ รับรองให้สิทธิด้านสุขภาพเป็นสิทธิมนุษยชน และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ ค.ศ. ๑๙๖๕ รับรองสิทธินี้ให้กับทุกคนโดยไม่เลือกเชื้อชาติหรือแหล่งกำเนิด ชาติหรือเผ่าพันธุ์ ส่วนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ระบุให้รัฐภาคีมีหน้าที่จัดให้ทุกคนบรรลุสิทธิด้านสุขภาพ โดยดำเนินการผ่านปฏิบัติการปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ และประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนโยบายสุขภาพ

คำนึงถึง มติสมัชชาสุขภาพ ๑.๘ ว่าด้วยเรื่องความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับบริการสาธารณสุขที่จำเป็นที่ผูกพันในหลักการให้ทุกคนในประเทศไทยมีหลักประกันสุขภาพและความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่จำเป็น เพื่อสร้างความมั่นคงด้านสุขภาพในประเทศ

ตระหนัก ว่าการย้ายถิ่นเป็นปรากฏการณ์ร่วมระดับโลก ประเทศไทยมีประชากรแรงงานข้ามชาติมากที่สุดในอาเซียน และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของไทยเป็นสาเหตุหลักของความต้องการแรงงานสูงขึ้น เนื่องจากประเทศไทยมีสัดส่วนประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น อัตราการเกิดต่ำ และจำนวนประชากรจะลดลงอย่างต่อเนื่อง อีกราวหนึ่งศตวรรษข้างหน้า ประเทศไทยไม่อาจหลีกเลี่ยงการนำเข้าแรงงานข้ามชาติเพื่อรักษากำลังแรงงานและระดับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

กังวล ว่าประเทศไทยยังขาดภาพอนาคตการพัฒนาที่มีแรงงานข้ามชาติเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ขาดการบูรณาการประเด็นแรงงานข้ามชาติในแผนพัฒนาประเทศ มาตรการว่าด้วยแรงงานข้ามชาติมีลักษณะเฉพาะหน้าชั่วคราว มุ่งเน้นควบคุมการเคลื่อนย้ายมากกว่าบูรณาการเข้ากับตลาดแรงงานและระบบประกันสุขภาพ/สังคม นำมาสู่ความลักลั่นกับมาตรการด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม แรงงานข้ามชาติ

^๑ มติสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นว่าด้วยการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ (Right to Health of Migrant Workers)

ส่วนใหญ่เข้าไม่ถึงสิทธิด้านสุขภาพและบริการสุขภาพ ส่งผลต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางสุขภาพ และความเป็นปึกแผ่นทางสังคม

สังเกต ว่าแรงงานข้ามชาติบางกลุ่มไม่มีหลักประกันสุขภาพรองรับ และในภาวะวิกฤตการระบาดใหญ่ของโรคโควิด 19 เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบทางสุขภาพสูงและก่อให้เกิดภาวะการคลังสุขภาพ

รับทราบ ว่าประเทศไทยมีภาระผูกพันต่อกฎหมายระหว่างประเทศหลายฉบับที่ว่าด้วยสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ และมีกลไกบูรณาการงานข้ามกระทรวง แต่ยังไม่ให้น้ำหนักประเด็นทางสิทธิด้านสุขภาพภาคเอกชนยังประสบกับระบบราชการที่ยุ่งยากซับซ้อนในการนำแรงงานเข้าสู่ประกันสังคมและประกันสุขภาพภาคประชาสังคมที่พยายามนำแรงงานข้ามชาติทุกกลุ่มเข้าสู่ระบบสุขภาพ ยังต้องการความสนับสนุนจากภาครัฐ

ตระหนัก ว่ามีความจำเป็นในการจัดเก็บข้อมูลสุขภาพแรงงานข้ามชาติและการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติเพิ่มเติม และบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน เพื่อสนับสนุนการพัฒนานโยบายสุขภาพแรงงานข้ามชาติแบบองค์รวม

ชื่นชม หน่วยงานภาครัฐที่ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติ มีกลไกประสานงานข้ามกระทรวง รวมทั้งหน่วยงานภาคประชาสังคมและภาควิชาการจำนวนมากที่ได้ผลักดันประเด็นสุขภาพแรงงานข้ามชาติทั้งในแวดวงนโยบายสาธารณะและงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง นำมาสู่การพัฒนาการคลังสุขภาพแรงงานข้ามชาติผ่านหลักประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวและคนต่างด้าว ระบบบริการที่เป็นมิตรกับแรงงานข้ามชาติ ระบบสาธารณสุขชายแดน และสร้างความตระหนักรู้ในสังคมไทยอย่างต่อเนื่องต่อประเด็นปัญหาแรงงานข้ามชาติ

ห่วงใย ว่าหากไม่มีการบูรณาการแรงงานข้ามชาติในแผนพัฒนาของประเทศ ไม่มีหลักประกันสุขภาพรองรับแรงงานข้ามชาติทุกกลุ่ม ระบบบริการสุขภาพไม่ออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มประชากรบุคลากรทางสุขภาพขาดสมรรถนะทางวัฒนธรรม แรงงานข้ามชาติย่อมไม่อาจบรรลุสิทธิด้านสุขภาพ และประเทศไทยย่อมไม่อาจบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนและความเป็นปึกแผ่นทางสังคม

เห็นว่า ประเทศไทยมีศักยภาพในการจัดสิทธิด้านสุขภาพให้กับแรงงานข้ามชาติได้ตามระดับสิทธิการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม โดยไม่คำนึงถึงสถานะการเข้าเมือง ด้วยการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบสุขภาพ

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. บูรณาการแรงงานข้ามชาติเข้าสู่นโยบายพัฒนาประเทศ

๑.๑ พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานข้ามชาติให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาประเทศ เช่น นโยบายและยุทธศาสตร์การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ฯลฯ โดยพิจารณาแรงงานข้ามชาติในฐานะองค์ประกอบสำคัญของตลาดแรงงานไทย มิใช่ในฐานะแรงงานชั่วคราว เพื่อรักษาระดับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในภาวะที่สังคมไทยเป็นสังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ รวมถึงพิจารณาให้มีความสมดุลระหว่างมิติการพัฒนาเศรษฐกิจ สุขภาพ สิทธิมนุษยชน และความมั่นคง

๑.๒ ขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ระบบบริการสุขภาพเขตเมือง (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๗๐) ให้ครอบคลุมกลุ่มแรงงานข้ามชาติซึ่งมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมของเมืองโดยไม่คำนึงถึงสถานะการเข้าเมือง และมุ่งเน้นในระดับเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๑.๓ พัฒนากฎหมายสุขภาพแรงงานข้ามชาติ (Migrant Health Act) เพื่อคุ้มครองสิทธิด้านสุขภาพและรับรองสิทธิในหลักประกันสุขภาพและบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในฐานะพลเมืองทางเศรษฐกิจ รวมถึงการพัฒนายุทธศาสตร์ระบบสุขภาพแรงงานข้ามชาติทั้งระบบ โดยการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน

๑.๔ “กติกาดินกฎหมาย” บริหารจัดการแรงงานข้ามชาติ (Migrant Regulatory Guillotine) เพื่อทบทวนกฎหมายที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และนำไปสู่การลดละ เลิกกฎหมายที่ไม่มีความจำเป็น ลำสมัย ไม่สะดวก สร้างภาระต่อการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอน กระบวนการ ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายในการขออนุญาตทำงานของแรงงานข้ามชาติในประเทศไทย และการย้ายงานของแรงงานข้ามชาติ ความมีประสิทธิภาพ ตลอดจนความสอดคล้องกันระหว่างกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักเกณฑ์ทบทวนทั้งด้านนิติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์

๑.๕ กำหนดให้มีตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์เกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติในแผนการดำเนินงานของกระทรวง และจัดสรรงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ เน้นที่การเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ และการเข้าถึงบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ อัตราค่าจ้างของพนักงานสาธารณสุขต่างด้าว (พสด.) และสัดส่วนอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว (อสต.) ต่อประชากรแรงงานข้ามชาติ รวมทั้งคุณภาพของ อสต. และเน้นที่สัดส่วนการเป็นผู้ประกันตนของแรงงานข้ามชาติที่มีสิทธิเป็นผู้ประกันตน สนับสนุนให้เกิดหลักประกันสุขภาพสำหรับกลุ่มแรงงานข้ามชาติตามสิทธิด้านสุขภาพ (Right to Health) การใช้สิทธิประโยชน์ในประกันสังคมและหลักประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ สัดส่วนเรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการจนแล้วเสร็จ และสัดส่วนการจัดสรรงบประมาณกองทุนเพื่อการบริหารจัดการการทำงานของแรงงานข้ามชาติให้กับองค์กรภาคประชาสังคมและวิชาการ

๒. พัฒนาหลักประกันสุขภาพที่มีเสถียรภาพครอบคลุมแรงงานข้ามชาติทุกกลุ่ม โดยคำนึงถึงระยะเวลาในการพำนักอยู่ในประเทศไทยและระดับการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม

๒.๑ กำหนดแนวทางพัฒนาระบบประกันสุขภาพและระบบบริการสุขภาพสำหรับแรงงานข้ามชาติบนพื้นฐานของระยะเวลาการพำนักในประเทศไทยและระดับการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคม โดยคำนึงถึงความมีเสถียรภาพ เป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า ไม่ผลักภาระความเสี่ยงด้านการคลังสุขภาพไปยังหน่วยบริการสุขภาพ สอดคล้องกับระดับรายได้และความสามารถที่จะจ่ายของแรงงานข้ามชาติ

๒.๒ ศึกษาการกำหนดอัตราค่าประกันสุขภาพและระบบการบริหารจัดการการเงินการคลังด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติที่สอดคล้องกับระดับการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมของแรงงานข้ามชาติแต่ละกลุ่มบนพื้นฐานข้อมูลการใช้งบประมาณสำหรับค่าใช้จ่ายบริการสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในช่วงที่ผ่านมา และต้นทุนบริการของหน่วยบริการแต่ละระดับ รวมถึงการบริหารจัดการงบประมาณที่รัฐจัดเก็บจากแรงงานข้ามชาติผ่านค่าธรรมเนียมในการเข้าเมืองและการขอใบอนุญาตทำงาน โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับระดับรายได้และความสามารถที่จะจ่ายของแรงงานข้ามชาติ

๒.๓ เชื่อมโยงฐานข้อมูลผู้ประกันตนในกองทุนประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวและผู้มีสิทธิเป็นผู้ประกันตนในกองทุนประกันสังคม เพื่อประสานสิทธิมิให้มีแรงงานข้ามชาติตกหล่นระหว่างรอส่งเงินสมทบประกันสังคม ๓ เดือน และพัฒนายุทธศาสตร์จัดตั้งหน่วยบริการรับเรื่องร้องเรียนที่แรงงานข้ามชาติเข้าถึงได้อย่างเป็นมิตร (Friendly service) พร้อมจัดสรรงบประมาณและกำลังคนที่เหมาะสมกระจายในพื้นที่ที่มีประชากรแรงงานข้ามชาติหนาแน่น โดยสนับสนุนบริการล่ามทางโทรศัพท์ แบบฟอร์มที่มีการแปลเป็นภาษาของแรงงานข้ามชาติ รวมทั้งสายด่วนรับเรื่องร้องเรียนจากแรงงานข้ามชาติโดยเฉพาะ

๓. พัฒนาหน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิครอบคลุมแรงงานข้ามชาติ กระจายตัวครอบคลุมพื้นที่ชุมชนแรงงานข้ามชาติหนาแน่น และจัดบริการเชิงรุกมุ่งส่งเสริมป้องกันโรคและสร้างความรอบรู้ทางสุขภาพ

๓.๑ พัฒนายุทธศาสตร์หน่วยบริการสุขภาพปฐมภูมิครอบคลุมแรงงานข้ามชาติกระจายตัวครอบคลุมพื้นที่ชุมชนแรงงานข้ามชาติหนาแน่นทั้งในเขตเมือง พื้นที่ชายแดน และเขตเศรษฐกิจพิเศษ เชื่อมโยงเครือข่ายโรงพยาบาล คลินิก สถานทันตกรรม และร้านขายยา และพัฒนาแนวทางส่งเสริมบทบาทร้านขายยาให้เป็นหน่วยบริการประจำที่เป็นคู่สัญญาในการจัดบริการสุขภาพปฐมภูมิ (Contracted Unit of Primary Care – CUP) หรือหน่วยบริการตามพระราชบัญญัติควบคุมโรคจากการประกอบอาชีพและโรคจากสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ หนุนเสริมบทบาทเภสัชกรในการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพแก่แรงงานข้ามชาติที่มาใช้บริการ พร้อมทั้งสนับสนุนบริการล่ามแปลทางโทรศัพท์

๓.๒ กำหนดกรอบอัตรากำลังและงบประมาณประจำปีในการจัดจ้างบุคลากรด้านสาธารณสุขที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพของแรงงานข้ามชาติในทุกระดับ และพนักงานสาธารณสุขต่างด้าว (พสต.) ให้สอดคล้องกับสัดส่วนประชากรแรงงานข้ามชาติในพื้นที่ และจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาคุณภาพอาสาสมัครสาธารณสุขต่างด้าว (อสต.) ทุก ๕ ปี รวมถึงจัดให้มี อสต. ต่อประชากรแรงงานข้ามชาติอย่างเพียงพอตามแนวทางที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด พร้อมงบประมาณสนับสนุนให้ครอบคลุมพื้นที่ชุมชนแรงงานข้ามชาติหนาแน่น

๓.๓ จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี ขยายจำนวนโรงพยาบาลหรือคลินิกเครือข่ายประกันสังคม และจำนวนสถานพยาบาลที่รองรับบัตรประกันสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข ให้สามารถรองรับแรงงานข้ามชาติที่เป็นผู้ประกันตนทั้งในระบบประกันสังคมและประกันสุขภาพได้ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ มากขึ้น และให้การสนับสนุนโรงพยาบาลหรือคลินิกเครือข่ายประกันสังคมและสถานพยาบาลที่รองรับบัตรประกันสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ในพื้นที่แรงงานข้ามชาติหนาแน่นในการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรกับแรงงานข้ามชาติได้ พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการร่วมจัดบริการสุขภาพสำหรับแรงงานข้ามชาติ ในเว็บไซต์ประกันสังคมและกระทรวงสาธารณสุข จัดให้มีข้อมูลสิทธิประโยชน์ประกันสังคมและประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ และจัดทำระบบสารสนเทศสำหรับผู้ประกันตนและแรงงานข้ามชาติที่ซื้อบัตรประกันสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งแบบฟอร์มต่างๆ เป็นภาษาของแรงงานข้ามชาติ

๓.๔ ประสานความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขประเทศเพื่อนบ้านพัฒนาความมั่นคงทางสุขภาพในภูมิภาค (ASEAN Health Security) โดยอาจใช้ดัชนีความมั่นคงทางสุขภาพโลก (Global Health Security Index - GHI) ของไทยและประเทศเพื่อนบ้านเป็นเครื่องมือพัฒนาระบบสาธารณสุขของแต่ละประเทศให้ครอบคลุม

มิติการป้องกันโรค การค้นหาและรายงานผล การตอบสนองอย่างฉับพลัน ระบบสุขภาพ ความมีมาตรฐาน และการจัดการปัจจัยเสี่ยง เพื่อนำไปสู่ระบบสาธารณสุขที่มีความแข็งแรงยืดหยุ่นสามารถป้องกัน ค้นพบ และตอบสนองกับภัยคุกคามจากโรคติดต่อที่เกิดขึ้นในภูมิภาค รวมถึงประสานความร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศในการดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบ และปกติ (Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration: GCM) ในการส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพและบริการสาธารณสุขของแรงงานข้ามชาติ

๔. พัฒนาระบบข้อมูล องค์ความรู้ และเผยแพร่สร้างความตระหนักรู้

๔.๑ พัฒนาระบบฐานข้อมูลสุขภาพแรงงานข้ามชาติ ที่บันทึกข้อมูลแยกเพศ อายุ อาชีพ ระยะเวลาการพำนักในประเทศไทย ฯลฯ จัดทำมาตรฐานเลขประจำตัวแรงงานข้ามชาติที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ เพื่อการใช้งานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานเพื่อพัฒนาระบบสุขภาพที่ครอบคลุมแรงงานข้ามชาติทั้งระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเชื่อมต่อด้านข้อมูลของแรงงานข้ามชาติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด อาทิ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษา และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมถึงเชื่อมต่อด้านข้อมูลของหน่วยบริการต่อหน่วยบริการ โดยมีให้มีการเปิดเผยข้อมูลกับหน่วยงานอื่นเพื่อส่งแรงงานข้ามชาติกลับประเทศต้นทาง

๔.๒ พัฒนาแนวทางการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพให้แก่แรงงานข้ามชาติโดยการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน สนับสนุนการพัฒนานวัตกรรมเพื่อยกระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพและส่งเสริมการเข้าถึงระบบสุขภาพในกลุ่มแรงงานข้ามชาติ อาทิ เว็บไซต์สื่อสารข้อมูลสุขภาพในภาษาของแรงงานข้ามชาติ กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ความหลากหลายของกลุ่มประชากรในชุมชน เป็นต้น รวมถึงสนับสนุนบทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง สถานประกอบการที่มีการจ้างงานแรงงานข้ามชาติ และสถานพยาบาลทั้งในระบบประกันสังคมและประกันสุขภาพในการสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพและการเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพให้กับแรงงานข้ามชาติ

๔.๓ พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาแพทย์ สาธารณสุข พยาบาล

๔.๔ สร้างความตระหนักรู้ของสังคมไทยต่อการเป็นพลเมืองทางเศรษฐกิจของแรงงานข้ามชาติ เพื่อจัดการติตราและการเลือกปฏิบัติในสังคม

๔.๕ พัฒนาแนวทางในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิด้านสุขภาพของแรงงานข้ามชาติ

๕. ขอให้มีการรายงานผลการขับเคลื่อนมติสมัชชาสุขภาพเฉพาะประเด็นต่อคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ เมื่อครบ ๒ ปี และติดตามวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อพัฒนานโยบายสาธารณะให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ต่อไป